

Дар'я ЛАВРЕНКО
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ТЕХНІКИ ДЛЯ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ

Діяльність держави, яка виражається у формуванні, прийнятті й оприлюдненні нормативно-правових актів, є одним з найважливіших аспектів діяльності держави. Організація, ведення такої діяльності передбачає наявність у законодавців не тільки загальної обізнаності та компетентності, але й вимагає від них спеціальних знань. Крім того, певних навичок опанування інструментарієм формування плану нормотворчої діяльності, нормативно-правових актів й формулювання законодавчих норм. Ці знання у світовій правовій теорії та практиці називають юридичною технікою, що представляє певну систему вимог при створенні типових правових норм, законів та підзаконних актів, їх упорядкуванні й систематизації.

У кожній державі право має певні особливості, але скрізь воно спрямоване на створення та вдосконалення єдиної, внутрішньо узгодженої та послідовної системи норм, що регулюють суспільстві відносини.

Юридична техніка – це галузь знань про правила ведення правотворчої, законотворчої й нормотворчої діяльності, результатом яких є створення актів індивідуальної дії, або нормативно-правових актів. У сучасних умовах юридична техніка виділяється в окрему галузь юридичної науки, орієнтовану на розв'язання практичних задач.

Отже, юридична техніка – теоретико-прикладна юридична наука, предметом вивчення якої є закономірності раціональної юридичної діяльності зі створення, тлумачення та реалізації норм права [1].

Основним критерієм класифікації видів юридичної техніки є етапи правового регулювання (правотворчість, дія права, реалізація права). Тож можна виділити шість видів юридичної техніки:

- 1) правотворча техніка;
- 2) техніка опублікування нормативно-правових актів;
- 3) техніка систематизації нормативно-правових актів;
- 4) інтерпретаційна техніка;
- 5) техніка реалізації права;
- 6) правозастосовна техніка [2].

Унікальність юридичної техніки полягає в тому, що вона пов'язує всі види правової діяльності в єдиний виробничий процес, стандартизує його потенційно окремі сегменти та вносить надійну стабільність у правові процеси. Це дає можливість покращити показники ефективності для консолідації законодавчих пріоритетів та впроваджуючи їх на практиці, з метою забезпечення національних інтересів держави.

І. Шутак, І. Онишук, Л. Легін розрізняють такі засоби юридичної техніки: а) загальні засоби юридичної техніки; б) спеціально-юридичні засоби юридичної техніки. До загальних засобів юридичної техніки відносять: формально-атрибутивні (реквізити документа); логічні (структура документа загалом, внутрішня структура норм); мовні (весь комплекс виражальних засобів мови, зокрема термінологія, мовні кліше, метафори, мовні символи), до спеціально-юридичних – юридичні конструкції, презумпції, фікції, посилання, відсилання, застереження, примітки [3].

Отже, юридична техніка не визначається тільки як систему вимог-правил, що висуваються до текстів нормативно-правових та індивідуальних актів, до того ж її визначають як науку про юридичну техніку. Юридична техніка як наука, виступає як ланка між загальною теорією права та галузевими дисциплінами, що робить можливим створення нормативних документів, не втрачаючи зв'язків між доктринальними підходами та відповідно галузевими.

Вдосконалення юридичної техніки варто розглядати не тільки в напрямку розроблення нових прийомів, методів й правил для створення правозастосовних та нормативних документів, а також в напрямку підвищення фахової кваліфікації законотворців й інших уповноважених суб'єктів. Інакше кажучи, неможливо удосконалити засоби та правила юридичної техніки без компетентного суб'єктного складу, який зможе не тільки застосовувати вже наявні доктринальні положення, а

безпосередньо вносити новації в регулювання даного питання.

Таким чином, поєднання потенціалу юридичної техніки, компетентності законотворців, та принципів правотворення, забезпечуватиме діяльність зі зміни чинних нормативно-правових актів та створення нових, систематичною та конструктивною обґрунтованістю правових перетворень. Такі підходи будуть виступати як способи запобігання розширення кількості юридичних помилок, оптимізації етапів законодавчої діяльності, систематизації й методології дій та операцій, що виконуються, і в кінцевому результаті забезпечуватиме високі показники якості законів та різного роду нормативних документів, а також сприятиме досягненню конструктивних завдань держави.

1. Шутак І. Д. Юридична техніка. Івано-Франківськ, 2013. 496 с.
2. Бріль К. І. Правозастосовний акт як особливий вид індивідуальних правових актів: автореф дис ... к.ю.н : 12.00.01. Київ, 2008. 18 с.
3. Шутак І. Д., Онишук І. І., Легін Л. М. Юридична техніка в схемах і таблицях: курс лекцій. Дрогобич: Коло, 2016. 234 с.

Юлія ЛЕБЕДЄВА
викладач кафедри
загальноправових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РЕПРОДУКТИВНІ ПРАВА ЛЮДИНИ: МЕЖІ ВТРУЧАННЯ ДЕРЖАВИ

Репродуктивні права людини – це невід’ємні права і свободи людини, регламентовані положеннями міжнародного та національного законодавства. До них, зокрема, належать права особи на здійснення абортів, штучне запліднення, контроль народжуваності, планування сім’ї, використання контрацепції, сурогатне материнство тощо. Оскільки репродуктивні права містять морально-етичні аспекти, держава може втручатися в приватне життя людини. Однак, з метою забезпечення балансу між державними та приватними інтересами, такі дії мають відповідати встановленим вимогам.

Так, положеннями Міжнародного пакту про громадянські та політичні права закріплено, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи незаконних посягань на його честь і репутацію [1]. Положення статті 8 Конвенції про захист основоположних прав і свобод (Далі – ЄКПЛ) охоплюють фізичну, психічну та духовну цілісність осіб, їх репродуктивні права, у тому числі права на переривання вагітності, штучне запліднення, примусове медичне лікування, охорону здоров’я та медичну допомогу, а також інформацію про здоров’я [2]. У свою чергу, Конституція України забороняє втручання в особисте і сімейне життя особи. Серед іншого, Європейський суд з прав людини (Далі – ЄСПЛ) трактує право на приватність/повагу приватного життя досить широко і акцентує увагу на його невичерпному змісті [3].

Так, право на приватність є негативним правом, тобто покладає на державу обов’язок утримуватися від втручання та дій, що можуть завдати шкоди чи посягнути на приватність особи. Утім, право на приватність не є абсолютним і держава має право втручатися, обмежуючи права при дотриманні інших обов’язкових вимог, таких як дотримання закону при втручанні, переслідування законної мети та необхідність у демократичному суспільстві.

Таким чином, репродуктивні права охоплюють право особи самостійно вирішувати питання пов’язані з її репродуктивним здоров’ям. У наведеному аспекті, важливим є визначення меж державного втручання в приватне життя, а саме права особи приймати незалежні рішення, уникати свавільного впливу з боку держави. Так, втручання в права людини здійснюється через встановлення законодавчих вимог, обмежень, заборон чи правил щодо реалізації особою своїх прав, зокрема, репродуктивних.

Щодо права особи на переривання вагітності, міжнародні акти прямо чи опосередковано не передбачають права на аборт за вимогою або з соціально-економічних причин [4]. Встановлення державою обмежень на проведення абортів не визнаються втручанням в особисте життя особи. Проте, є необхідним забезпечення мінімальних гарантій безпечного переривання вагітності, доступу до медичних послуг, належної обізнаності про аборт і пов’язані з ним ризики [5]. ЄСПЛ не вважає